

Mindezekből kiindulva az ELTE BTK KISZ-bizottsága III. 20-i ülésén a következőképpen foglalt állást:

1. Javasoljuk, hogy a vizlépcsőrendszer jelentőségére való tekintettel a KISZ KB és Környezetvédelmi Tanácsa szorgalmazza a kérdést tárgyaló korrekt szakmai vitát - amelybe minden érintettet vonjanak be - a széleskörű nyilvánosság előtt, egészen a döntéshozatalig.

2. Amennyiben a viták során szakmai-tudományos álláspont ezt egyértelműen alátámasztja

a KISZ KB foglaljon állást a jelenlegi tervek megvalósítása ellen, a munkálattok azonnali leállítását mellett.

3. A Gabčíkovo-Nagymaros vizlépcsőrendszer ügye figyelmeztet: ilyen sok embert érintő döntések előkészítő fázisában nélkülözhetetlen a széles nyilvánosság kontrollja előtt zajló szakmai vitát.

A KISZ KB ezt tekintse fontos politikai kérdésnek, s következetesen képviselje a megfelelő fórumokon.

Budapest, 1984 március 20.

ELTE BTK KISZ-
bizottság

+ + +

EGY TÖRÖKNYELI BARÁTSÁGI MARGÓJÁRA

...ITTA BORÁT

"A magyar jobb létért, a talján hitéért:

- Egyedül a lengyel küzd a Szabadságért."

/19. sz.-i magyar diákdal/

A lengyelek nem szeretnek dolgozni. Állandóan sztrájkolnak, s így nem csoda, hogy csupán a magyar élelmiszervonatoknak köszönhetik, hogy, ennyit is ehetnek. /Mellesleg ezek okozták az élelmiszerek hazai áremelkedését./ A vonatok. Tehát, hogy esznek./

A lengyel munka helyett csak "seftel", törölközőt árul a miskolci piacon és a Polonia-expresszen esernyőt.

Ime, néhány Lengyelországról és a lengyelekről széles körben elterjedt vélemény, bár a "lengyel kérdés" elsősorban a sztrájkok idején foglalkoztatja közvéleményünket /talán törvényszerűen muló jelleggel, de azért egy kicsit azért ezzel is a kérdés lényegére mutatva/, s adta a "kérdésre" a fenti, bántóan hamis feleleteket. S a hazug válaszok ebben az esetben különösen nyomasztóak, mert ezekkel a lengyel-magyar kapcsolatokban /legalábbis magyar részről/ új óra kezdődött: a részvégtlenségé, sőt az ellenszenvé. Előfordult már, hogy kormányaink ellentétes oldalon álltak, ám az, hogy az egyik nép tömegei ilyen averzióval viselkedjenek a másik nép iránt, az nem.

Nem a politikai állásfoglalásokra gondolok, s nem is az értelmiség egyes csoportjaira, melyek tovább ápolják a baráti viszonyt; de hiába, a lényeg veszett el: a tömegek rokonszenve.

A két népet - az előbbieket alapján mondjuk azt: egykoron - olyan baráti szálak fűzték egymáshoz, melyekhez fogható talán nem is található az európai népek közötti kapcsolatokban.

Nem az egyes rétegek hagyományápolásáról volt csupán szó, mint manapság,

angyal-francia viszonylatban szintén létezett, haren a két nép történel-
 én végighuzódó vörös fonál volt ez, áthatva a társadalom egészét, külö-
 ösképp ritka jelenségként Európa gyűlölködésben bővelkedő középső régi-
 jában.

A multban a kezdeti érdekezésségek szülte együttműködés olyan "két-
 óbaráti" szellemet alakított ki, mely minden században megtermette a ma-
 alátványos érintkezési pontját, Béla hercegtől az 500 magyar Polonlie-
 ig; /Polonliedek- a mult századi lengyel szabadsághozzalgalak széles rokon-
 zenvhullámot indítottak el sok országban. Ennek irodalmi vetületét jelen-
 ik a polonofil költemények- a Polonliedek. A magyar irodalomban keletke-
 ett ilyen művek száma, megközelítőleg azonos a német irodalomban keletke-
 ettekével, amely - figyelmenbe véve a két irodalom összteljesítményét, -
 magyar-lengyel szimpátia bizonyítékát jelentik./ s amely sokszor az ér-
 ekkülönbségnél erősebbnek bizonyult, s önállóságra szert téve felülene-
 edett azon, valamiféle pozitív előítéletté is vált.

Éppen ez az önmozgás volt legértékesebb része kapcsolatunknak, ami-
 ek talán legszebb és közismert megnyilvánulásai a II. világháboru idején
 átszódtak le. A barátság mint vis maior.

Mára azonban megszűnt az önmozgás ez egyedüli indítéka, hiszen tiszt-
 án a politikai kapcsolatok terén értelmetlen barátságról beszélni, leg-
 eljebb érdekezésségek/ok/on /esetenként a másik kormánnyal való érdeka-
 onosságon/ alapuló együttműködés vagy jó viszony létezik. S a politi-
 usokat egy esetleges konfliktushelyzetben csak az /vagy az sem/ készletti
 fenti értelenben vett baráti lépésekre, ha mögöttük jelentős ilyen érz-
 elmi erők állnak. Amikor tehát ilyenek nincsenek, az említett önmozgás
 ehetősége sincs többé, a barátság konjunkturális lesz.

Különösen fontos lehet egy ilyen hagyomány abban az esetben, ha a
 épviselési mechanizmusok nem garantálják a közakarat legalább hozzávető-
 eges érvényesülését a nagypolitikában, hiszen ekkor a pozitív értéktar-
 alnával ütköző tettek ellen való fellépésben összetartó erőként hathat.
 a hangsúly itt a közelebbi behatárolást nem is igénylő pozitív tartal-
 on van. A fentiek alapján válhatna progresszív erővé a barátság a maga
 onfliktusokat tompító hatásával akkor, ha valóban népek közötti érdekel-
 entétről volna szó /s a politikai szféra csupán ezt tükrözné/.

Visszatérve a tulajdonképpeni témához a korszak összetett, előgna ba-
 tság nemzettudattal való bonyolult kapcsolatára utalni, s ilyenódon ne-
 ezen köthető a baj kialakulása egyetlen időponthoz. Az 1980-as s az ezt
 ivető események azonban döntőnek tekinthetők. Nézzük a Magyar Elmélet
 appillérét: ha állandóan sztrájkolnak, ne csodálkozzanak, hogy nincs
 t onniük !

Persze csak informális csatornák közvetítették az események lecsa-
 ását ilyen direkt formában, de lényegében ugyanez hangzott el számta-
 n TV-Hiradóban és "vita" fórumon, íródott újságokban és brosurákban.
 ngzott el és íródott azzal is, hogy nem hangzott el és íródott meg sok
 nden.

S noha az információk tökéletes monopóliumát nem lehet megteremteni,
 ílvánvaló, hogy vannak rétegek, melyek lehetőségeik folytán ilyen téren
 szolgáltatottabb helyzetben vannak. Sokaknak idejük, móljük, sőt kedvük
 es információk után nyomozni.

/Nemigen osztom Oláh Miklós - Valóság 1983/11 - tulzóan "optimista"
 etét, mely szerint az információmonopóliumokon át információk esetle-
 :hanis tartalmak esetén, ütközve az informális csatornákon át terjedő
 ormációkkal, lelepleződnek. Oláh M. itt Lazarsfeld vizsgálatára utal,
 y szerint a tömegkommunikációs eszközöknek a személyes befolyásolás-
 képest csak jelentéktelen szerepük. An a társadalom nagyobbik - s
 munkra jelen esetben fontos - része jórészt elzárt azoktól a -nevezzük
 is így- "személyes befolyásolóktól", akik információikat máshonnan me-
 hetnék, mint az említett monopóliumokból, különösen főleg az informális tá-

li események esetén/

Ez a réteg pedig következtet: ha egy nép minden lényeges ak és cél nélkül sztrájkol, az nem szeret dolgozni, lusta. S nyilván nem méltó a rokon-szenvre. Ez - híján az okokra, célokra vonatkozó információknak, amik esetleg pótolhatnának bizonyos történelmi tapasztalatokat is - valóban az egyedüli helyes következtetés.

Történelmi távlatban - természetesen - lehet, hogy csupán muló epizód mindez. Mint annyi más kérdésben, azt mondhatjuk most is: rajtunk mulik a barátság sorsa. Illetve azon, hogy megtehetjük-e ami rajtunk mulik.

/Egy konfliktushelyzetben ez főként erőszakellenességet jelent. Tulon, igencsak ingoványos talajra téveitem, s a történelmietlenség vádját nem biztos, hogy ki tudnám védeni, amikor ezt a népek közötti kapcsolatokban is pozitívnak tekintem. Hozzáteszem: tendenciaként./

Tonka Béla

+++

"JÓ GYAKORLÓPÁLYA LEHET AZ ÖT EGYETEMI ÉV"

/Beszélgetés Dr. Serfőző Lajossal/

Gondolat-jel": Amikor elvállalta 1980-ban a dékáni megbizatást, milyen célokat tűzött, tűzhetett maga elé?

Serfőző Lajos: Egyáltalán nem vállaltam szivesen, lelkesen ezt a megbizatást. Nem a feladat nagysága, a vele járó felelősség miatt, vagy amiatt mert féltém volna.

Nem tudom, hogy maug, fiatalok ismerik-e Kovács András "Falak" c. filmjét. Ennek egyik lényeges mondandója - egy kínai mese alapján - hogy valakinek egy zárt szobában bekötött szemmel kell elmennie a falig, de mindig előbb torpan meg, mint ahol a fal valójában van. Ugy gondoltam, nem is tudjuk, hol vannak a falak, s így nem is megyünk el a falakig. Próbáltam megigérni, hogy nemcsak a falakig megyek majd el, hanem - a realitásokból kiindulva ezeket a falakat kicsit még tágitani is igyekszem. Akkor ezt Szabó Pál egyik regényének címével, az "Ahogy lehet"-tel illusztráltam.

A társadalmi politikai fejlődés menetének ismeretében úgy következtetem, hogy tovább lehet menni. Persze ez egy elvi lehetőség. A gyakorlat ennél sokkal nehezebb volt. Hiszen 1980-ban már világosan érződött az, ami a továbbiakban csak erősödött, hogy az életünket, munkánkat jócskán behatároló, befolyásoló objektív, anyagi, gazdasági feltételek romlanak. Ezen kívül a bölcsészkar / persze nemcsak az / rendkívül sokszínű, heterogén. Itt nemcsak a két nagy csoport: oktatók és hallgatók meglétére gondolok. Ezekben belül is számos életkorcsoport, évfolyam- és szakösszetétel és a kar 23 egysége létezik. Ez rendkívül sok különböző érdek felszínre kerülését okozza, melyeknek ütközése, felfogása/nagyon sok esetben szubjektív felfogása/ nyilván nem teszi könnyűvé, hogy a közös akaratra jutás által lehessen az egyébként szűkülő objektív lehetőségek mellett a szubjektív lehetőségeket kihasználni. Ez eddig talán túl általános.

A szocialista demokrácia fejlesztésének igényéből kiindulva azzal próbálkoztam, hogy a helyi viszonyokhoz alkalmazkodva előbbre jussunk az oktatói-hallgatói partneri viszonyt illetően.

Ekkoriban került elő a h